

DETEKTIVAFDELNINGEN.

507. D. D. I.

1909.

Lör-dagen den 4 september

1909.

Ang.

LJUNGBERG, Georg Fritiof Einar.

Rapport.

Lördagen den 26 nästlidne augusti ingafs från detektivafdelningen till Öfverståthållareämbetet en så lydande rapport:

"Till Öfverståthållareämbetet för Polisärenden inkom den 26 innevarande augusti en så lydande anmälan:

Stockh. d. 25 Aug. 09.

Till Klara N. Polisämbete.

Offentligt möte, med föredrag av direkt. Svante Svensson fr. Kristianst. och herr Einar Ljungberg Stockholm avhållles torsdagen den 26 d. kl. 4 efterm. i Brunkebergsteatern härstädes.

För Stockholms tredje logfören. av I. O. G. T.

O. Nilsson

adr. Tegnérgat. 6 n. b.

Detektivkonstaplarne Gustaf Adolf Adolfsson och Anders Welin, som beordrades närvara vid mötet, hafva, beträffande hvad därvid förekommit, afgifvit bifogade så lydande promemoria.

Det i dag i tidningen "Svaret" annonserade mötet å Brunkebergsteatern

Bil 5
Bil 4 och 5
367 Bil 4 och 5

öppnades klockan 4,15 e.m. af en manlig medlem från en godtemplareloge; och tillkännagafs att godtemplarne, Tegnérsgatan 6, anordnat mötet, hvarpå ordet öfverlämnades åt direktör E. Svensson.

Direktör Svensson uppträdde därpå och höll under 3/4 timme ett föredrag uteslutande om nykterhetsarbetet, dess mål och verkningar.

Efter direktör Svenssons föredrag uppträdde en yngre man vid namn Einar Ljungberg, hvilken till alla delar instämde i direktör Svenssons föredrag, hvarefter han öfvergick till den nuvarande striden, nämligen storstrejken. Han yttrade härunder bland annat följande. Storstrejken ansåg han vara internationell och afsåg kulturens vara eller icke vara. Striden gäller inget mer och inget mindre, än att arbetarne fordra behålla och bevara det de hafva. Kapitalisterna öppnade striden först mot kvinnor och barn, då de förklarade lockout mot det svagaste förbundet, nämligen textilarbetarne, som hufvudsakligast består af kvinnor och barn. Arbetsgifvarne räknade ut, att då de öppnade striden mot dessa, det ej skulle dröja så länge, enär dessa snart nog vore utblottade. För att försvara sig förklarade arbetarne storstrejk, för att såmedelst få ett fortare slut på den tillämnade stora lockouten. Talaren hade många gånger efter stridens början haft samvetsförebråelser, för det han ringaktat Svenska Arbetareförbundet, då han sett, att förbundet gått med i striden. Då han nu däremot erfarit, att sagda förbund eller de s.k. "gulingarne" svikit sin klass, enär de delvis återgått till arbete, hade dessa hans samvetsförebråelser upphört. Talaren uppmanade arbetarne att ställa skuldra mot skuldra och stå fast. Talaren framdrog därpå exempel från Amerika. Han påstod, att där vid fabriker och verkstäder fanns moderna maskiner m.m. jämte verkliga ingenjörer. Här däremot endast gammaldags maskiner och redskap samt personer, som kallade sig för ingenjörer, men äro endast möjligen ingenjörer till namnet och i så fall fått dessa titlar därför att "deras fader är aktieägare i bolagen." (Bravo). Om arbetarne nu förlora, kommer emigrantfloden till Amerika att

stiga och resten som blir kvar här blir Bernadotter, präster, prelater, börsmagnater, jobbare, galizier och polacker. (Bravo). Arbetsgifvarne sköt fram sina slafkontrakt för arbetarne och trodde, att arbetarne skulle gå in på dessa kontrakt, som dessutom innehölle förbud för arbetarne att få lämna hjälp åt sina behöfvande kamrater. Må vi efter stridens slut stå ännu starkare än förut och komma ihåg, att striden icke är slut med detta. Det var endast stridens början. Må arbetarne ej glömma sina oförrätter. Arbetarne hade vid stridens början förklarat sig själfva skola upprätthålla ordningen. Det oaktadt hade man förstärkt polisen med "borgargardister", som egentligen icke äro något annat än strejkbrytare. Dessutom hade man tilldelat beväringarne skarpa skott och blanka bajonetter, men ännu hade "slaktarkåren" icke fått någon arbetare att sticka bajonetten i, oaktadt man gjort hvad man kunnat för att reta arbetarne. Det är arbetarne som behärska samhället. Från regementena har, tvärt emot, arbetarne erhållit penningar, och finge tydligen vederbörande akta sig, att icke bajonetterna stickas åt annat håll. Arbetarne stå i början af sin revolution att störta borgarklassen, men därtill fordras icke vapen, endast upplysning. "Grottekvarnarne" eller "hälvetet", som kapitalisterna gett oss, då prästerna tog det ifrån oss, stå tomma. Många påstå, att Gud och Kungen är samma person. Kungen kallas för landets fader, men det är en dålig fader. Kungen, hvar är han nu? Han har gått och gömt sig. Visserligen har han afbrutit sitt tennisspel och rest hit till Stockholm och sitter väl nu därborta. Han kan gärna sitta där och lalla för sig själf sitt valspråk: Med folket för fosterlandet. (Bravo och hyssningar). Kungen i en stund som denna betyder ingenting. Vi har ingen medling från det hållet att vänta. Talaren betecknade borgarpressen för usla kloakrör, som fortast möjligt böra tilltäppas; och böra arbetarne taga bestämdt afstånd från den borgerliga pressen. Här ligga börsmagnater och andra jobbare på sina svällande divaner som svin. Man bör göra med dem, då de rota bland arbetarne, som med andra svin som rota i jorden. Påken på trynet, och sedan låta påken ligga

kvat bland dem. Så snart de börja rota bland arbetarne, bör på-
ken genast användas på trycket, så akta de sig nog att rota.

Talaren uppmanade de närvarande till fortsatt sammanhåll-
ning och utbragte ett lefve härför.

Mötet afslutades klockan 6,15 eftermiddagen.

På förslag af den man, som öppnat mötet, afsjöngs till
sist unisont "Arbetets Söner".

Dessutom förekom sång och musik samt en serie biografbil-
der.

Lokalen, som rymmer 450 personer, var fullsatt.

Inga oordningar förekommo. Stockholm den 26 augusti 1909.

G. A. Adolfsson.   And. Welin.

Som Ljungbergs muntliga anförande vid mötet måste anses
vara brottsligt, får förhållandet rapporteras till Öfverståthåll-
lareämbetet för dess vidare förordnande.

Det är ännu icke känt, hvarest Einar Ljungberg, som upp-
gifvits vara resetalare, för närvarande är boende. Stockholm
som ofvan.

G. Lidberg."

Öfverståthållareämbetet aflät samma dag, med bifogande af
rapporten, en så lydande skrifvelse:

"Till Konungen.

Med bifogande af närlagda från polisens detektivafdelning
inkomna rapport får Öfverståthållareämbetet i underdånighet an-
hålla, det täcktes Eders Kungl. Maj:t meddela, huruvida med an-
ledning af rapporten åtal för brott emot 9 Kapitlet 5 § Straff-
lagen må äga rum.

Underdånigst

Vilhelm Tamm."

Måndagen den 30 i samma augusti månad inkom till Öfver-
ståthållareämbetet ^{i afskrift bifogad} en skrifvelse af följande lydelse:

"GUSTAF, med GUDS NÅDE, SVERIGES, GÖ-
TES och VENDES KONUNG.

Vår ynnest och nådiga benägenhet med Gud Allsmäktig!

Med skrifvelse den 28 innevarande augusti hafven I till

Oss insändt polisrapport angående ett föredrag, som af Einar Ljungberg hållits vid offentligt möte i Stockholm den 26 innevarande månad, under anhållan att Oss täcktes meddela, huruvida med anledning af rapporten åtal för brott mot 9 kap. 5 § strafflagen må äga rum.

Vid underdånig föredragning häraf hafva Vi funnit godt gifva lof därtill att ifrågavarande mot Ljungberg angifna brott må åtalas af allmän åklagare.

Detta varder Eder till kännedom och underdånig efterrättelse meddeladt. Stockholms slott den 30 augusti 1909.

GUSTAF

/ Albert Petersson."

I anledning af denna skrifvelse förordnade Öfverståthållareämbetet om Ljungbergs efterspanande och häktande.

Onsdagen den 1 innevarande september på morgonen ingick meddelande från stadsfiskalen i Norrköping till detektivafdelningen, att Ljungberg anhållits i Norrköping; och blef Ljungberg, på telegrafisk begäran från detektivafdelningen härstädes, samma dag häktad.

Torsdagen den 2 innevarande september var förre snickeriarbetaren Ljungberg, hvilkens fullständiga namn är Georg Fritiof Einar Ljungberg, - efter det han föregående dags afton med fångtransport anländt till härvarande rannsakningsfängelse - inställd i Kungl. Poliskammaren, därvid målet remitterades till detektivafdelningen för vidare utredning.

Å detektivstationen har Ljungberg blifvit hörd af under-tecknad i närvaro af bitr. poliskommissarien Alrik Waerner och detektivkonstaplarna Karl Ahlström och Sven August Strömberg.

Ljungberg medgaf till en början, att han torsdagen den 26 nästlidne augusti klockan 5-tiden eftermiddagen å Brunkebergs-teatern här i staden uppträdt såsom talare öfver ämnet "Storstrejksituationen" vid ett af flere godtemplarloger anordnadt offentligt möte. Vid samma tillfälle hade en direktör Svensson, troligen från Skåne, hållit ett nykterhetsföredrag.

Efter det detektivkonstaplarna Adolfssons och Welins refe-

rat öfver Ljungbergs föredrag blifvit för honom uppläst, förklarade Ljungberg, att han under föredraget yttrat sig ungefärligen så, som detektivkonstaplarna refererat.

Han hade dock icke yttrat, att han ansåge storstrejken vara internationell, utan i stället "att storstrejken var af en internationell betydelse." Enligt referatet skulle han hafva yttrat: "Här däremot endast gammaldags maskiner och redskap etc." Han hade i stället sagt: "Här däremot mestadels gammaldags maskiner och redskap etc." Han hade icke heller, såsom referatet i samband med "slaktarkåren" längre fram innehåller, yttrat: " - - - oaktadt man gjort hvad man kunnat för att reta arbetarne", utan hade hans yttrande i stället varit: " - - - oaktadt det gjorts upphetsningsförsök."

Ljungberg ville dessutom framhålla, att referatet på långt när icke innehölle allt, hvad han yttrat under föredraget, utan från sammanhanget lösryckta satser.

Beträffande de af Ljungberg om Hans Maj:t Konungen hafda yttrandena under föredraget uppgaf Ljungberg, det han icke yttrat, "att Kungen i allmänhet var en dålig fader", utan i stället "att Kungen i arbetsstriden varit en dålig fader"; och hade han vidare i detta sammanhang yttrat, "att Kungen icke syntts till under arbetsstriden."

Ljungberg sade sig äfven icke kunna känna igen det i referatet återgifna yttrandet, "att Kungen gått och gömt sig". Han hade nog i stället sagt, "att Kungen icke syntts till, utan att det ser ut, som han vore gömd."

Ljungberg erkände, att han därefter yttrat: "Han kan gärna sitta där och lalla för sig själf sitt valspråk: Med folket för fosterlandet." Han hade med detta yttrande menat, att då Kungen icke gripit in under den pågående striden, så vore valspråket icke för folket, utan i stället för Kungen själf.

Ljungberg erkände vidare, att han yttrat: "Kungen har visat sig ingenting betyda i denna arbetsstrid."
Ljungberg förklarade, på fråga, att det icke varit hans mening att smäda Hans Maj:t Konungen personligen i förhållande

till striden, utan meningen hade varit att framhålla, "att Kungen ingenting gjort till biläggande af striden, ehuru han möjligen skulle kunnat göra något."

Bil. 4

Hörd beträffande sina lefnadsomständigheter, uppgaf Ljungberg följande:

Han vore född den 26 augusti 1880 i Kristine församling i Göteborg och son till numera aflidne källaremästaren Johannes Hansson och dennes sedermera fränskilda hustru Hilda Amalia, född Ljungberg. Han vore ogift samt kyrkoskrifven i Göteborgs domkyrkoförsamling, Hvitfeldtsplatsen n:r 1 B, hvarest han jämväl vore boende.

Han hade aldrig vistats i föräldrahem, enär föräldrarne redan före hans födelse skilts och flyttat från hvarandra, utan hade han, efter det han de två första åren af sitt lif varit utackorderad till olika personer, uppfostrats af i Lundby samhälle invid Göteborg bosatte arbetskarlen August Emil Andersson och dennes hustru; och hade han vistats hos dessa sina fosterföräldrar till 19 års ålder. Han hade därunder från och med sitt 8:de till och med sitt 13:de år åtnjutit undervisning i Lundby församlings folkskola; och hade han, 14 år gammal, konfirmerats i Lundby församlings kyrka. Efter slutad skolgång hade han erhållit anställning å en så kallad Stickfabrik inom Lundby församling; och hade han haft anställning därstädes, tills han börjat åtnjuta konfirmationsundervisning. Efter konfirmationen hade han erhållit anställning hos sin fader såsom kypare å ett värds- hus vid Stigbergsliden i Göteborg, hvilken anställning han innehaft till 16 års ålder. Därefter hade han börjat arbeta i snickareyrket; och hade han fortsatt att arbeta i detta yrke tills på hösten år 1905, därunder han arbetat hos olika snickaremästare och å olika fabriker i Göteborg.

På hösten år 1905 hade han antagits till föreståndare för en cigarraffär å Lindholmen, hvilken ägts af Lindholmens socialdemokratiska ungdomsklubb; och hade han förestått denna affär tills på våren 1906. Vid denna tid hade han nämligen börjat så-

som resetalare för Socialdemokratiska ungdomsförbundet. Han hade i denna sin egenskap varit aflönad af förbundet, därvid han godtgjorts för sina resor och uppgifna kostnader. Jämsides med verksamheten såsom resetalare, hade han haft eget förlag och distribution af agitationsskrifter och en del bokarbeten. Efter det tidningen "Stormklockan" började utgifvas, hade han varit medarbetare i nämnda tidning och äfven tidningens distributör i Göteborg. Han hade för detta sitt medarbetareskap haft en aflöning af 20 kronor per vecka. De senaste två månaderna hade han helt och hållet ägnat sig åt agitationsverksamhet; och hade han sålunda besökt de flesta af Sveriges städer och hållit såväl enskilda som offentliga föredrag. För omkring 14 dagar sedan eller något mera hade han i Folkets park utanför Norrköping hållit ett föredrag. Med anledning af detta föredrag hade han delgifvits stämning att inställa sig vid en Landsrätt med tingshus i Norrköping tisdagen den 7 innevarande september. Enligt stämningen, som han hade i Göteborg, hade ansvar yrkats på honom för uppmaning till brott och för smädelse mot tjänsteman.

(slut på bil 4)

Möbelsnickaren Olof Nilsson, som bor i huset n:r 49 vid Styrmansgatan 2 trappor upp, har blifvit hörd och uppgifvit följande:

Han vore ordförande i lokalstyrelsen för en lokal i huset n:r 6 Tegnérsgatan, hvilken lokal gemensamt förhyres af fem loger, tillhörande Verldsgoodtemplarorden I. O. G. T. Ifrågavarande fem loger hade i nästlidne augusti månad uppdragit åt lokalstyrelsen, att anordna ett nykterhetsmöte under storstrejken; och hade styrelsen öfverlätit arrangementet åt Nilsson. För detta ändamål hade Brunkebergsteatern förhyrts torsdagen den 26 nästlidne augusti klockan 4 eftermiddagen. Nilsson hade anmodat direktören Svante Svensson från Kristianstad, hvilken vore ifrig nykterhetsvän och hvilken för tillfället uppehållit sig här i staden, att hålla ett nykterhetsföredrag å mötet. Som Nilsson äfven önskat en talare, som vore kompetent att redogöra för sambandet mellan arbetarerörelsen och nykterhetsrörelsen, hade han

per telefon vändt sig till "Stormklockans" redaktion med förfrågan om lämplig talare för sagda ändamål. Han hade då fått anvisning på Ljungberg, som han förut icke kände; och hade han senare kommit i telefonförbindelse med Ljungberg. Därvid hade öfverenskommit, att Ljungberg skulle hålla ett föredrag å mötet.

Nilsson hade varit närvarande vid mötet och äfven öppnat detsamma. Lokalen hade varit fullsatt. Som Nilsson delvis varit ute och delvis inne under Ljungbergs föredrag, hade han icke hört föredraget i detalj. Nilsson hade dock varit inne och åhört, då Ljungberg i sitt tal berört Konungens person. Sålunda hade Nilsson hört, att Ljungberg talat om Konungen såsom fader och därvid framhållit, att en fader annars brukar vårda sig om sina barn, särskildt de mindre, men att förhållandet i detta fall - ifråga om storstrejken - vore annorlunda, nämligen att de äldre finge trampa ned de mindre, utan att något åtgjordes. Ljungberg hade äfven yttrat: "Hvar har vi vår fader nu?" och "Har han gömt sig?" eller något dylikt. Ljungberg hade äfven i detta sammanhang talat om tennisspel, äfvensom om Konungens valspråk. Huru orden härvid fallit, kunde Nilsson dock icke erinra sig.

Enligt vunnen upplysning är Ljungberg af t. f. kronolänsmannen Ivan Söderström stämd att den 7 innevarande september inställa sig inför Björkekinds, Östkinds, Lösings, Bråbo och Memmings häradsrätt å tingshuset i Norrköping för att svara i mål angående uppmaning till brott vid offentligt föredrag och för smädelse mot tjänsteman. Kronolänsman Söderström har underrättats om Ljungbergs häktande.

~~Ljungberg hålles fortfarande häktad.~~

~~Bevis enligt Straffregistret och prestuppgift för Ljungberg bifogas. Stockholm som ofvan.~~

